

มีคณะกรรมการมูลนิธินั้นได้เป็นทุนการศึกษามาจนทุกวันนี้ นับว่าท่านได้ทำความดีไว้แก่วัดสองพี่น้องเป็นเดิมมา

สมเด็จพระวันรัต (ติสฺสทตฺเถร) วัดพระเชตุพนฯ ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี ในยุคนั้น วัดปากน้ำเป็นพระอารามหลวงวัดหนึ่งในอำเภอที่ว่างเจ้าอาวาสลง พระคุณท่านหวังจะอนุเคราะห์ให้หลวงพ่อดำ วัดปากน้ำให้มีที่อยู่เป็นหลักฐาน หวังเอาตำแหน่งเจ้าอาวาสผูกหลวงพ่อไว้วัดปากน้ำ เพื่อไม่ให้เร่ร่อนไปโดยไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ครั้งแรกท่านได้พยายามปิดไม่ยอมรับหน้าที่ แต่ครั้นแล้วก็จำต้องยอมรับด้วยเหตุผลก่อนจะส่งไปนั้น สมเด็จพระวันรัตตั้งข้อแม้ให้หลายข้อเช่นห้ามแสดงอภินิหาร และทำการเกินหน้าพระคณาธิการวัดใกล้เคียงให้เคารพการปกครองตามลำดับให้ออดทนเพื่อความสงบ และไม่ให้อำนาจอย่างรุนแรง

การที่เจ้าคณะอำเภอเอาความมั่นคงสัญญา กับหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ เช่นนั้น เพราะเห็นว่าหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ ชอบทำสิ่งที่ตนเห็นว่าดีงาม ไม่ชอบอยู่เฉยๆ โดยไม่ทำกิจอะไรให้เป็นประโยชน์ขึ้นแม้แก่ตัวเอง อนึ่งเจ้าคณะอำเภอได้ปกครองอำเภอนี้มานาน ทราบซึ่งถึงอัธยาศัย และความเป็นไปในอำเภอนั้นได้ดี เพราะจิตปรานีจะไม่ให้เกิดความกระทบกระทั่งแก่ใครผู้ใด หวังความสงบในการปกครองเป็นหลักสำคัญ เบื้องต้นหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำท่านยอมรับด้วยดี เป็นทั้งนี้ก็เนื่องด้วยยังไม่เคยประสบความขัดข้อง เนื่องด้วยยังไม่เคยปกครองวัดมาก่อน

สมภารวัดปากน้ำ

พ.ศ.๒๔๖๑ วันเดือนจำไม่ได้ ท่านได้จากวัดพระเชตุพนฯ ในฐานะเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ โดยเรี่ยไรหลวงซึ่งการศาสนาจัดถวายเพื่อเป็นเกียรติยศแก่พระอารามหลวง มีพระอนุจร

ติดตามมา ๔ รูป ทางกรมได้จัดสมณบริหารถวายเจ้าอาวาสและ
นิตยภัตรอีก ๔ เดือน เดือนละ ๓๐ บาท พระอนุจร ๔ รูป รูปละ ๒๐
บาท เจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญนำมาส่งถึงวัดปากน้ำพร้อมด้วยพระ-
เถรานุเถระและพระคณาธิการในอำเภอนั้นมากรูป มีคฤหัสถ์ชายหญิง
หลายคนมาต้อนรับ ก่อนจะมาวัดปากน้ำ ท่านได้เป็นฐานานุกรม
ของเจ้าคุณพระศากยยุตติยวงศ์ เจ้าคณะอำเภอในตำแหน่งสมุห์ด้วย
สภาพของวัดปากน้ำสมัยนั้นทุกอย่างไม่เรียบร้อย มีสภาพทั้ง
วัดร้าง เป็นที่ควรแก้ไขให้เป็นวัดสมสสภาพ งานเบื้องต้นหลวงพ่อด-
ปากน้ำได้ประชุมพระภิกษุสามเณรที่อยู่เดิมและมาใหม่ ท่านให้
โอวาทปรับความเข้าใจแก่กันว่า

“เจ้าคณะอำเภอส่งมาเพื่อให้รักษาวัดและปกครองตักเตือน
ว่ากล่าวผู้อยู่วัดโดยพระธรรมวินัย อันจะให้วัดเจริญได้ ต้องอาศัย
ความพร้อมเพรียง และเห็นอกเห็นใจกัน จึงจะทำความเจริญได้
ถีนี้นี้ไม่คุ้นเคยกับใครเลย มาอยู่นี้เท่ากับถูกปล่อยโดยไม่รู้ว่าจะหัน
หน้าไปพึ่งใคร เพราะต่างไม่รู้จักกัน

แต่ก็มั่นใจว่า ธรรมที่พวกเราปฏิบัติตรงต่อพระพุทธโอวาท
จะประกาศความราบรื่นและรุ่งเรืองให้แก่ผู้มีความประพฤติเป็น
สมาปฏิบัติ ธรรมวินัยเหล่านั้นจะกำจัดอธรรมให้สูญสิ้นไป

พวกเราบวชกันมาคนละหลายๆ ปี ปฏิบัติธรรมเข้าขั้นไหน
มีพระปาฏิโมกข์เรียบร้อยอย่างไร ทุกคนทราบความจริงของตนได้
ถ้าเป็นไปตามแนวพระธรรมวินัยก็น่าสรรเสริญ ถ้าผิดพระธรรม-
วินัยก็น่าเศร้าใจ เพราะตนเองก็ติเตียนตนเอง

ได้เคยพบมานั่ง แม้บวชตั้งนานนับเป็นสิบๆ ปี ก็ไม่มีภูมิ
จะสอนผู้อื่น จะเป็นที่พักของศาสนาก็ไม่ได้ ได้แต่อาศัยศาสนา
อย่างเดียว ไม่ทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนและแก่ท่าน ชำร่วยยัง
ทำให้พระศาสนาเศร้าหมองอีกด้วย บวชอยู่อย่างนี้เหมือนตัวเสฉวน

(เรื่องเสฉวนนี้หลวงพ่от่าน
ชอบพูดอยู่บ่อยๆ ต่อมาก็
หายไป) จะได้ประโยชน์
อะไรในการบวชในการอยู่วัด

ฉันมาอยู่วัดปากน้ำ
จะพยายามตั้งใจประพฤติให้
เป็นไปตามแนวพระธรรม-
วินัยพวกพระเก่าๆจะร่วมกัน
ก็ได้ หรือจะไม่ร่วมด้วยก็
แล้วแต่อัธยาศัย ฉันจะไม่
รบกวนด้วยอาการใดๆ
เพราะถือว่าทุกคนรู้สึก

ผิดชอบด้วยตนเองดีแล้ว ถ้าไม่ร่วมใจก็อย่าขัดขวาง ฉันจะไม่ขัด
ขวางผู้ไม่ร่วมมือเหมือนกัน ต่างคนต่างอยู่ แต่ต้องช่วยกันรักษา
ระเบียบของวัด คนจะเข้าจะออกต้องบอกให้รู้ ที่แล้วมาไม่เกี่ยวข้อง
เพราะยังไม่อยู่ในหน้าที่ จะพยายามรักษาเมื่ออยู่ในหน้าที่” นี่เป็น
โอวาทที่หลวงพ่อให้แก่วิกขุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา เมื่อไปปกครอง
วัดนั้น ผู้เขียนได้ร่วมประชุมอยู่ด้วย

ครั้นต่อมาถูกมรสุมขนาดหนัก โอวาทนั้นกลายเป็นคำพูดที่
อดดีไป แต่หลวงพ่อดัดปากน้ำท่านทำเป็นไม่รู้เท่าทัน ไม่ปริปากได้
แย่งอย่างไร แต่ภายในเร่งรัดกวัดชั้นภิกษุสามเณรยิ่งขึ้น แต่กวัดชั้น
ได้แต่พวกที่ติดตาม และภิกษุสามเณรที่เข้าสำนักใหม่ เปิดการสอน
กรรมฐานเป็นหลักฐานขึ้น ประชาชนต้อนรับด้วยปลาทะแต่นส่วนมาก
เป็นชาวบ้านตำบลเมืองอื่น และมาจากไกล ส่วนข้างเคียงก็มีบ้าง
เวลาย่ำค่ำแล้ว มีการอบรมภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกาทุกวัน
แล้วบำเพ็ญสมณธรรมด้วย ความดีเริ่มฉายรัศมีขึ้น ความเดือดร้อนก็

เป็นเงาแฝงมา

เด็กๆ ที่ไม่ได้รับการศึกษา ครอบงวนวัดมาก แทบไม่มีเวลาว่าง ที่ชวนกันมาอะอะในวัดและยิงนกเล่น เป็นภัยแก่วัด ครั้นจะตั้งเตี๊ยนว่ากล่าวหรือใช้อำนาจ ก็ไม่แน่ว่าจะเกิดความราบรื่น เพราะชาวบ้านแถวนั้นยังไม่เกิดความนิยมในท่าน เขานิยมพระพวกเก่ามากกว่า

ท่านพูดออกมาคำหนึ่งว่า เด็กๆ ที่ได้รับการศึกษาเป็นคนรกรากดี มาเที่ยวรังแกวัด ต่อไปก็กลายเป็นพาล ไม่ช้าท่านได้ตั้งโรงเรียนราษฎรสำหรับวัดขึ้น โดยหาทุนค่าครูเอง ได้อุปการะจากท่านผู้บัญชาธรรมมนตรี (กิมได้ สุจริตกุล) บ้าง หลวงฤทธิธรรงศ์รอน ธนบดีในคลองบางหลวงบ้านอยู่ข้างวัดสังข์กระจายบ้าง จากนายต่าง บุญมานพ ธนบดีตลาดพลูบ้าง พระภิรมย์ราชาวาจรงค์ บ้านตรงข้ามหน้าวัด และท่านผู้มีศรัทธาอีกหลายคน ทางกรมการอำเภอส่งเสริมให้กิจการของโรงเรียนดำเนินไปโดยสะดวก

นักเรียนจากจำนวน ๑๐ เป็นจำนวนน้อย จนถึงสามร้อยเศษ ให้ได้รับการศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ภาวะของวัดปากน้ำค่อยดีขึ้น ผู้ปกครองเด็กเห็นบุญคุณของท่านเกิดความเลื่อมใส บางคนมาพูดว่าหลวงพ่อดีมาก ลูกหลานผมได้เข้าโรงเรียน เพราะหลวงพ่อนุเคราะห์ นโยบายของหลวงพ่อดัดปากน้ำเป็นเบื้องต้นให้คนเกรงใจวัดและเห็นบุญคุณของวัด การเกะกะระรานในวัดก็ค่อยๆ จางไป บัดนี้แทบพูดได้ว่าไม่มีคนรังแกวัด ต่อมาทางปกครองได้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา ทางรัฐบาลได้จัดโรงเรียนสถาบันการศึกษาทั่วถึงกัน ประจวบกับเจ้าอาวาสวัดขุนจันทร่วางลง เจ้าคณะจังหวัดธนบุรีมอบให้หลวงพ่อดัดปากน้ำรักษาการวัดขุนจันทร่วางลง ท่านได้ย้ายโรงเรียนภาษาไทยจากวัดปากน้ำ ไปตั้งการสอนที่วัดขุนจันทร่วางลง ต่อมาทางวัดเห็นว่าหมดความจำเป็นจึงเลิกกิจการด้านนี้ มอบให้รัฐบาลรับ

ภาระ หลวงพ่อหันมาจัดการศึกษาทางบาลีและทางปฏิบัติธรรมต่อไป

ต่อจากนั้นได้เริ่มจัดการศึกษา นักรธรรมและบาลีประจำสำนัก ครั้งแรกนักเรียนบาลีไปเรียนต่างวัด เช่น วัดอนงค์ วัดกัลยาณมิตร วัดประยุรวงค์ วัดมหาธาตุ วัดพระเชตุพนฯ จังหวัดพระนคร ตามแต่นักเรียนจะสมัครใจสำนักไหน

สมัยนั้น การคมนาคม ใช้เรือจ้างและเรือบด จังหวัดธนบุรี ยังไม่มีถนน สะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ ยังไม่ได้สร้าง นักเรียนต้องลำบากด้วยการเดินทาง แต่สำเร็จด้วยความพยายามของนักเรียน วัดเพียงแต่ส่งเสริมและอุปการะ มีนักรธรรมและเปรียญประจำสำนักขึ้น และเป็นมาด้วยความลำบาก

การอบรมจิตใจดำเนินคู่กันมา ใครต้องการเรียนปริยัติเรียน ใครต้องการปฏิบัติธรรมปฏิบัติ ย่อมศึกษาได้ตามอัธยาศัย ไม่ได้ อย่างเดียว คือไม่ยอมให้อยู่เปล่า ไม่ศึกษาไม่ปฏิบัติก็ทำหน้าที่การบริหารไป กิจการของท่านอยู่ในความเพ่งเล็งของประชาชน โดยวิธีนี้ ย่อมเป็นที่ภาคภูมิใจของท่านนัก ท่านพูดว่าดอกไม้ที่หอมไม่ต้องเอาน้ำหอมมาพรมก็หอมเอง ใครจะห้ามไม่ได้ ชากศพไม่ต้องเอาของเหม็นมาละเลงใส่ ชากศพก็ต้องแสดงกลิ่นศพให้ปรากฏ ปิดกันไม่ได้ เพราะการขาดแคลนเรื่องอาหารการบริโภคมีอยู่ประจำ หลวงพ่อวัดปากน้ำคิดแก้ไข ด้วยวิธีเลี้ยงภิกษุสามเณรทั้งวัด โดยท่านรับภาระทั้งสิ้น ท่านเคยพูดว่ากินคนเดียวไม่พอกิน กินมากคนกินไม่หมด พวกแกคอยดู สำเร็จขึ้นา อันความจริงส่วนตัวท่านพอมีแก่สภาพ แต่อธยาศัยที่ท่านอยู่ไม่ได้ จึงตั้งโรงครัววัดขึ้น เพื่ออุปการะแก่ผู้ปฏิบัติธรรม และนักศึกษาปริยัติ ท่านได้ปฏิบัติการเลี้ยงพระมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๕๗ จนถึง พ.ศ.๒๕๐๒ เมื่อท่านมรณภาพแล้ว การเลี้ยงพระก็คงมีอยู่จนทุกวันนี้ นับเป็นเวลา ๔๔ ปี เริ่มต้นจนถึงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๒ อันเป็นวันมรณภาพ เริ่มแต่จำนวนภิกษุสามเณร ๒๐-๓๐ รูป จนถึง

๕๐๐ รูปเศษ

การอบรมภิกษุ
สามเณร คฤหัสถ์
บรรพชิตนั้น ถือเป็น
เป็นกิจสำคัญของ
หลวงพ่อดาวพิกุล
เมื่อ พ.ศ.อะไร ผู้-
เขียนจำไม่ได้ เกิด
เรื่องอาชญากรรม

ขึ้นในวัด วันนั้นพระกมล ศิษย์ที่ถูกใจของท่านในด้านเทศนาใช้ปฏิภาณ
และด้านปฏิบัติขั้นดี ได้เทศนาหัวข้อธรรมเกี่ยวแก่พระกรรมฐานอยู่
หลวงพ่อดาวพิกุลด้วย(ต่อมาหลวงพ่อดาวได้ส่งพระกมลนี้ไปอยู่จังหวัดเพชรบุรี
เพื่อเผยแผ่ธรรม ทำงานอยู่ ๓-๔ ปี ก็ถึงมรณภาพ) เมื่อเสร็จการ
อบรมแล้วประมาณเวลา ๒๐.๐๐ น. ต่างกลับยังที่พักของตน มีผู้
ลอบสังหารหลวงพ่อดาวพิกุลที่หน้าศาลาการเปรียญ ขณะที่ท่าน
ออกมาจากศาลาจะกลับกุฏิ ผู้ร้ายใช้ปืนยิงท่านถูกจิวรท่านทะลุ ๒ รู
ยิงนายพร้อมอุปัชฌาย์ผู้ติดตามหลังถูกที่ปากทะลุแก้มเป็นบาดแผล
สาหัส แต่ไม่ถึงแก่กรรม ท่านรอดมาได้ที่น่าอัศจรรย์ น่าจักเป็น
เทวดาผู้รักษาวัดปากน้ำยังต้องการท่านอยู่ จึงให้คลอดแคล้วอันตราย
แห่งชีวิตอย่างหวุดหวิด ถ้าท่านสิ้นชีวิตในขณะนั้น วัดปากน้ำก็น่าจัก
ไม่มีความหมายอะไรสำหรับท่านและคนทั่วไป

ระยะนี้ความตึงเครียดกับเจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญทวีขึ้นอีก
เข้ากันไม่ติดดุจขมั้นกับปูน ทางเจ้าคณะอำเภอว่าวัดปากน้ำผิดสัญญา
ต่อกันไม่ทำตามโอวาท ทางวัดปากน้ำก็ว่า จะให้องค์อโศกท่านนั้นไม่
ได้ประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน ชีวิตเป็นหมัน ท่านพูดแข็งแรงมากฟัง
ท่านแล้วก็หนักใจ แล้วท่านก็ดำเนินปฏิบัติหารู้หน้าต่อไปคำว่าถอย

หลังท่านไม่เคยใช้

สมัยกำลังตั้งเนื้อตั้งตัวท่านคิดก้าวหน้าไปไกลมาก กล่าวคือ มีความตั้งใจมั่นในการศึกษา พุดมาไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ว่าจะสร้างโรงเรียนถาวรขนาด ๓ ชั้น นักเรียนได้ ๑,๐๐๐ คน ๒ ชั้นล่างให้เรียนปริยัติ ชั้นที่ ๓ จะให้เรียนปฏิบัติธรรม ถ้าหลังเดียวไม่พอจะสร้างขึ้นอีก ๑ หลังขนาดเดียวกัน ได้ฟังท่านสร้างวิมานบนอากาศมานาน ฟังแล้วก็ไม่ได้ใส่ใจ เพราะเกิดความคิดเห็นว่าย่อมเป็นไปไม่ได้ และปรารถนาต่อไปว่า เมื่อสร้างโรงเรียนสำเร็จแล้วจะจัดการฉลองมีแจ่ง ๕๐๐ โดยหาเจ้าภาพจัดสำหรับคาวหวานองค์ละคู่ สมณบริวารพร้อมรวม ๕๐๐ ชุด เท่าจำนวนพระ ถ้าการเนินช้าถึง พ.ศ.๒๕๐๐ จะจัดการฉลองโดยอาราธนาพระจำนวน ๒,๕๐๐ รูป พร้อมด้วยสมณบริวารดังกล่าวแล้วครบชุด เมื่อเสร็จแล้วสำหรับคาวหวานขอถวายไว้สำหรับวัด วัดปากน้ำก็จะสมบุญด้วยเครื่องใช้เป็นประโยชน์แก่วัดต่อไปและพุดถามทายว่า “แกคอยดู จะสนุกกันใหญ่”

เป็นความตั้งใจของหลวงพ่อดัดปากน้ำดังนั้นท่านชอบพุดเรื่องนี้แก่ผู้เขียน และท่านก็รู้ว่าผู้เขียนไม่ได้เลื่อมใสอะไรในท่านมากนัก แต่ชอบพุดฝากไว้

หลวงพ่อดัดปากน้ำอยู่ในลักษณะพุดจริงทำจริง และไม่ใคร่ฟังเสียงใครคัดค้านเมื่อท่านมองเห็นช่องจะสำเร็จ ฉะนั้นโรงเรียนทันสมัยหลังหนึ่งจึงเกิดขึ้นในวัดปากน้ำ เป็นตึก ๓ ชั้นจริงดังพุด พร้อมด้วยเครื่องประดับตกแต่งอย่างดียิ่ง และทันสมัย มีห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วมประจำชั้น มีเครื่องอุปกรณ์การศึกษาชั้น ๑ ครบบริบูรณ์สมแก่นักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าที่ได้ดำริไว้

ชั้นบนเปิดเป็นห้องโถงเพื่อปฏิบัติพระกัมมัฏฐานสมจริงดังปณิธานที่ได้ตั้งไว้ เป็นโรงเรียนตึกคอนกรีตเสริมเหล็กสูง ๓ ชั้น ยาว ๒๙ วา ๒ ศอก กว้าง ๕ วา ๑ ศอก ค่าก่อสร้าง ๒,๕๙๘,๑๑๐.๓๙ บาท (สองล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันหนึ่งร้อยสิบบาทสามสิบเก้าสตางค์) ติดไฟฟ้าและพัดลมทันสมัย โรงเรียนหลังนี้เป็นพยานแห่งความฝันของหลวงพ่อดอกน้ำว่า “มิใช่ดีแต่พูด ย่อมทำดีตามพูดด้วย” จึงควรแก่คำสรรเสริญยิ่งนัก แต่การฉลองนั้น ท่านรอ ๒๕ ศตวรรษ เมื่อใกล้ ๒๕ ศตวรรษ ท่านเกิดอาพาธไม่สามารถจะดำเนินงานตามเจตนาได้ โรงเรียนหลังนี้เป็นประโยชน์แก่คณะสงฆ์มาก เพราะเมื่อก่อนนั้น การสอบนักธรรมหมฺนเวียนไปวัดโน้นบ้าง วัดนั้นบ้าง แล้วแต่เจ้า-คณะอำเภอจะสั่งไป ได้รับความขัดข้องประการต่างๆ บางแห่งก็ใกล้ บางแห่งก็ไกล ไม่สะดวกด้วยสถานที่สอบ

เมื่อโรงเรียนวัดปากน้ำสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ทางคณะสงฆ์ได้ย้ายการสอบจากที่อื่นมาเปิดสนามสอบที่วัดปากน้ำ รวมสอบแห่งเดียวในอำเภอภาษีเจริญ ธนบุรี เป็นการสะดวกแก่นักเรียนทุกประการ บางวันก็มาฉันเพลที่วัดปากน้ำเสียทีเดียว เป็นสถานที่สอบประจำทุกปีมา

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๒ เป็นวันครบ ๑๐๐ วัน นับแต่หลวงพ่อดอกน้ำถึงแก่มรณภาพ ศิษยานุศิษย์ ท่านที่เคารพนับถือได้บำเพ็ญกุศลสดตามวารตามศาสนพิธี ได้มีเทศน์ปฐมนิสังคายนาแจ้ง ๕๐๐ โดยหาเจ้าภาพรับเป็นองค์อุปถัมภ์ ๕๐๐ คน บริจาคจตุปัจจัยคนละ ๑๐๐ บาท เมื่อปัจจัยเหลือจากการใช้จ่ายแล้ว จะรวบรวมไว้เป็นทุนพระราชทานเพลิงศพต่อไป ทั้งนี้ ช่วยกันสนองความตั้งใจของหลวงพ่อดอกน้ำให้เป็นผลสำเร็จ แม้ท่านมรณภาพแล้ว ก็ยังภูมิใจว่าหลวงพ่อดอกได้กระทำ เพราะปรารถนาคุณสมบัติของท่านเป็นมูลเหตุและแรงจูงใจนี้ย่อมเป็นไปเรียบร้อยสมเกียรติของท่านทุกประการ

การปฏิบัติ
ธรรมด้านพระ-
กัมมัฏฐาน ถือว่า
เป็นงานใหญ่ใน
ชีวิตของท่าน ด้าน
คันถธุระมอบให้
ศิษย์ที่เป็นเปรียญ
ดำเนินงานไป นัก

ปริยัตินักปฏิบัติเพิ่มจำนวนยิ่งขึ้นเพราะท่านมีความปรารถนาไว้ตั้งแต่
มาปกครองวัดปากน้ำ และได้ปฏิญาณในพระอุโบสถว่า “บรรพชิต
ที่ยังไม่มา ขอให้มา ที่มาแล้ว ขอให้อยู่เป็นสุข” ฉะนั้นใครจะปาย
หน้ามาฟังท่าน จึงไม่ได้รับคำปฏิเสธกลับไป ใครพูดถึงจำนวน
ภิกษุสามเณรว่ามากมายเกินไป ท่านดีใจกลับหัวเราะพูดว่า “เห็น
คุณพระพุทธศาสนาไหมล่ะ” ถ้าพูดถึงเรื่องนี้เป็นถูกอารมณ์มากก็
เดียว ท่านไม่พูดว่าเลี้ยงไม่ไหว มีแต่พูดว่า “ไหวซิ嘛” แล้วก็หัวเราะ
คิดว่าท่านคงปลื้มใจที่ความคิดความฝันของท่านเป็นผลสำเร็จขึ้น

การบำเพ็ญสมณธรรม ด้วยการเจริญพระกัมมัฏฐาน กำลังแผ่
รัศมีไปไกล ประชาชนต้อนรับการปฏิบัติ ภิกษุสามเณรต่างจังหวัด
มากขึ้น เกียรติคุณก็แพร่หลาย วันธรรมสวนะจะเห็นคนลงเรือจ้าง
จากปากคลองตลาดมาวัดปากน้ำไม่ขาดสาย จนพวกเรือจ้างดีใจไป
ตามๆ กัน เพราะเพิ่มรายได้แก่ผู้มีอาชีพทางนั้น วันพฤหัสบดีเป็นวัน
เรียนและเริ่มปฏิบัติ วันนี้ก็มีคนมาก วันละหลายๆ สิบคนก็มี ยิ่ง
ทางรถสะดวกคนยิ่งมากขึ้น

ผู้ปฏิบัติคนใดเห็นธรรมด้วยปัญญาของตน ท่านบอกว่าได้
ธรรมกาย อันคำว่าธรรมกายนั้น เป็นคำที่แปลกหูคนเฒ่ามาก
เพราะเป็นชื่อที่ไม่มีใครสนใจ ผู้ไม่ทันคิดก็เหมาเอาว่าหลวงพ่อด-

ปากน้ำอุตริบัญญัติขึ้นใช้เฉพาะวิธีการของท่าน คำว่า ธรรมกาย เป็น
ที่เย้ยหยันของผู้ไม่ปรารถนาดีต่อใคร บางคนก็ว่าอวดอุตริมนุสสธรรม
พูดเหยียดหยามว่าใครอยากเป็นอสุรกายจงไปเรียนธรรมกายวัดปากน้ำ
ชาวนักก็ทราบถึงหลวงพ่อดปากน้ำเหมือนกันท่านยอมรับถ้อยคำเช่นนั้น
ไม่มีปฏิกิริยาใดๆ แสดงให้เห็น หลวงพ่อพูดว่าน่าสงสาร พูดไปอย่าง
ไร้ภูมิ ไม่มีที่มาเขาจะบัญญัติขึ้นได้อย่างไรเป็นถ้อยคำของคนเขอะ
ท่านว่าอย่างนั้น

เมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์คำว่า “ธรรมกาย” เช่นนั้น และ
พูดไปในแนวที่ทำลายท่าน นิสัยที่ไม่ยอมแพ้ใครอันมีมาแต่กำเนิด
หลวงพ่อดปากน้ำใช้คำว่าธรรมกายเป็นสัญลักษณ์ของสำนักกัมมัฏ-
ฐานวัดปากน้ำทีเดียว เอาคำว่าธรรมกายขึ้นเชิดชู ดิษยานุศิษย์รับเอา
ไปเผยแพร่ทั่วทิศ และอิทธิพลของคำว่า “ธรรมกาย” นั้นไปแสดง
ความอัศจรรย์ถึงทวีปยุโรป ถึงกับศาสตราจารย์วิลเลียมต้องเหาะมา
ศึกษาและอุปสมบท ณ วัดปากน้ำ เป็นคนแรกที่ชาวยุโรปมาอุปสมบท
เป็นพระภิกษุในประเทศไทย นายวิลเลียมนี้เป็นชาวอังกฤษ

คำว่าธรรมกายเป็นคำที่ระคายหูของคนบางพวก จึงยกเอา
คำนั้นมาเสียดสี เพื่อให้รัศมีวัดปากน้ำเสื่อมคุณภาพ หลวงพ่อด-
ปากน้ำพูดว่า เรื่องตื้นๆ ไม่น่าตกใจอะไร ธรรมกายเป็นของจริง ของ
จริงนี้จะส่งเสริมให้วัดปากน้ำเด่นขึ้น ไม่น้อยหน้าใคร พวกแกคอยดู
ไปเถิด ดูเหมือนว่าไม่มีใครช่วยแก้แทนท่าน

แต่คำว่า “ธรรมกาย” นั้น ย่อมซาบซึ้งกันแจ่มแจ้ง เมื่อ
หลวงพ่อดปากน้ำได้มรณภาพแล้ว กล่าวคือเมื่อทำบุญ ๕๐ วัน ศพ
ของพระคุณท่าน คณะเจ้าภาพได้อาราธนาเจ้าคุณพระธรรมทัตตนาธร
วัดชนะสงครามมาแสดงธรรม เจ้าคุณพระธรรมทัตตนาธรได้ชี้แจงว่า
คำว่าธรรมกายนั้นมีมาในพระสูตรตันตปิฎก ท่านอ้างบาลีว่า ตถาคตสสุ-
วาเสฏฐ เอตัมมกกายิตติ วจนํ ซึ่งพอจะแปลความได้ว่า “ธรรม-

กายนี้เป็นชื่อของตถาคต คุณ
กรวาสฏฐะ” ทำให้ผู้ฟังเทศน์
เวลานั้นหลายร้อยคนขึ้นอก
ขึ้นใจเป็นอย่างยิ่ง ทุกคนกราบ
สาธุการแด่เจ้าคุณพระธรรม-
ทัศนาร และประหลาดใจว่า
ทำไมเจ้าคุณพระธรรมทัศนาร
จึงทราบประวัติและการ
ปฏิบัติของหลวงพ่อดปากน้ำ
ได้ถูกต้อง

ผู้เขียนเรื่องนี้ก็แปลก
ใจมาก เมื่อแสดงธรรมจบ ลง

จากธรรมาสน์แล้ว จึงถามผู้แสดงธรรมว่า คุณเคยกับหลวงพ่อด-
ปากน้ำหรือ จึงแสดงธรรมได้ถูกต้องตามเป็นจริง

พระธรรมทัศนารตอบว่า “อ้าว ไม่รู้หรือ ผมติดต่อกับท่าน
มานานแล้ว หลวงพ่อดปากน้ำข้ามปากไปฝั่งพระนครแทบทุกคราว
ไปหาผมที่วัดชนะสงคราม และผมก็หมั่นข้ามมาสนทนากับเจ้าคุณ
วัดปากน้ำ การที่หมั่นมานั้น เพราะได้ยินเกียรติคุณว่ามีพระเณรมาก
แม้ตั้ง ๔-๕ ร้อยรูป ก็ไม่ต้องบิณฑบาตฉัน วัดรับเลี้ยงหมด อยากจะ
ทราบว่าท่านมีวิธีการอย่างไรจึงสามารถถึงเพียงนี้ และก็เลยถูก
อภัยาคัยกับท่านตลอดมา” เมื่อทราบความจริงเช่นนั้น ทุกคนก็หาย
ข้องใจ ผู้เขียนก็เคยแปลกใจ โดยท่านเจ้าคุณมงคลเทพมุนีเคยพูดถึง
เจ้าคุณพระธรรมทัศนารเสมอว่า องค์นี้ใช้ได้ๆ โดยที่ไม่ทราบว่า
ท่านหมายความว่าอย่างไร

หลวงพ่อดปากน้ำ มีวาตะตรงกับใจเมื่อจะพูดอะไรก็พูด
โดยไม่สะทกสะท้านและไม่กลัวคำติเตียนด้วย เช่นครั้งหนึ่งผู้เขียน

เรื่องนี้ได้มาฉันเพลที่วัดปากน้ำ วันนั้นมีประชาชนมาก ร่วมใจบริจาคทานแก่ภิกษุสามเณรทั้งวัดเป็นกรณีพิเศษ เมื่อทายกประเคนอาหารเรียบร้อยแล้ว มีพ่อค้าตลาดลำเพ็งผู้มั่งคั่งคนหนึ่งไปกราบและถามว่า “หลวงพ่อบริวารวันนี้จะมีผู้บริจาคสร้างกุฏิเพื่อเจริญพระกัมมัฏฐานบ้างไหม” ชาวบ้านไม่น้อยกว่า ๒๐ คน ที่นั่งใกล้ๆ ได้ยินคำถามนั้นคิดว่าคงตั้งใจฟังคำตอบของหลวงพ่อดังทอดสายตามามองหลวงพ่เพื่อฟังคำตอบ

เวลานั้นข้าพเจ้าผู้เขียนมีทั้งโกรธผู้ถามทั้งหนักใจแทนหลวงพ่ และได้มองดูหน้าผู้ตอบ หลวงพ่อมีดวงหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส หลับตาสัก ๕ นาที ครั้นแล้วตอบทันทีว่า “มี” ผู้ถามได้ถามย้ำต่อไปว่ากี่หลัง ตอบว่า ๒-๓ หลัง และย้ำอีกว่าต้องได้แน่

เวลานั้นผู้เขียนฉันภัตตาหารไม่มีรส โกรธผู้ถามว่าช่างไม่มีอัธยาศัย คำถามเช่นนั้นเท่ากับเอาโคลนมาสาตรดหลวงพ่ ต้องการทราบ ควรถามเฉพาะสองต่อสอง และโกรธหลวงพ่ที่ว่า ช่างไม่มีปัญญาแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คิดว่าทำไมนะหลวงพ่จึงไม่พูดว่าเวลานี้ยังไม่เป็นโอกาสที่จะพยากรณ์คำถามนั้น ที่ตอบออกไปว่าจะมีผู้บริจาค ๒-๓ หลังนั้น หมิ่นต่ออันตรายนานัก อาจเป็นคำพูดที่ฆ่าตนเองด้วยดาบของตนฆ่าตนเอง เวลานั้นก็เอาใจช่วยหลวงพ่ขอให้ มีผู้บริจาคจริงๆ เกิด เสร็จการฉันของหวานแล้ว คำพยากรณ์ของหลวงพ่ก็ยังไม่ปรากฏเป็นความจริงขึ้น ผู้เขียนเรื่องนี้นั่งอยู่ด้วยความอึดอัดใจ นึกตำหนิต่านว่าไม่รอบคอบพอ

ได้เวลาอนุโมทนา มีคณะอุบาสกอุบาสิกากลุ่มหนึ่งเข้ามากราบหลวงพ่ บอกว่าศรัทธาจะสร้างกุฏิเล็กๆ อย่างที่หลวงพ่สร้างไว้แล้ว สัก ๒-๓ หลัง ประมาณราคา ๓-๔ ร้อยบาทต่อหนึ่งหลัง ขอให้หลวงพ่ช่วยจัดการให้ด้วย ตอนนั้นหลวงพ่ไม่หัวเราะ ยิ้มน้อยๆ พอสมควรแก่กาลละ ครั้นแล้วหลวงพ่เรียกตัวผู้ถามมาบอกว่า “ได้

แล้วภูกัมมัฏฐาน ๓ หลัง เจ้าของนั่งอยู่” แล้วท่านชี้มือไปยังเจ้าภาพผู้บริจาค ผู้ถามได้กระโดดเข้าไปกราบที่ตักหลวงพ่อบูดาว่า “ยิ่งกว่าตาเห็น” ผู้เขียนดีใจจนเหงื่อแตก ที่ความจริงมาถูกเกียรติของหลวงพ่อก็ได้

เกรงจะเป็นลูกไม้ จึงหาโอกาสสนทนากับผู้บริจาคว่านัดกับหลวงพ่อบ้างหรือว่าจะสร้างกุฏิถวาย ได้รับคำตอบว่า เพิ่งคิดเมื่อมาทำบุญวันนี้เอง เดินมาเห็นกุฏิเล็กๆ สวยดีอยากจะทำบ้าง แต่ทุนไม่พอ จึงปรึกษากับพวกพ้องที่บังเอิญมาพบกันวันนี้เห็นดีร่วมกัน จึงได้มอบเงินแก่หลวงพ่อบริจาคจัดการสร้างต่อไป นี่เป็นเรื่องก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ รวม ๒๐ ปี

เมื่ออุปาสกอุปาสิกากลับหมดแล้ว ผู้เขียนจึงได้พบกับหลวงพ่อบริจาคต่อไป เบื้องต้นยกย่องว่าหลวงพ่อบริจาคกระตือรือร้นเหมือนตาเห็น แต่น่ากลัวอันตราย ไม่ควรตอบในเวลานั้นควรจะบอกเฉพาะตัวหรือสองต่อสอง หลวงพ่อบริจาคถามว่าอันตรายอย่างไร จึงเรียนท่านว่า ถ้าไม่เป็นความจริงดังคำพยากรณ์ ชาวบ้านจะเสื่อมใสศรัทธา

ได้หรือ หลวงพ่อบริจาคว่า “เรามั่นช่อะ พระพุทธศาสนาแก่ได้หรือ ธรรมของพระพุทธเจ้าต้องจริง ธรรมกายไม่เคยหลอกลวงใคร” เมื่อได้ยินดังนั้นก็จำต้องนิ่ง และไม่คิดจะถามความเห็นอะไรต่อไป ที่นำมาเขียนไว้นี้เพื่อจะแสดงว่า ญาณของหลวงพ่อบริจาคให้ความรู้แก่หลวงพ่อบริจาคในวิถีของผู้ปฏิบัติธรรม หลวงพ่อบริจาคต้องพูดอย่างนั้น ถ้าญาณไม่แสดงออกจะเอาอะไรมาพูด ผู้เขียนก็รับเอาความหนักใจแทนมา

โดยลำดับๆ หลวงพ่อรู้เต็มอกว่า ผู้เขียนเรื่องนี้ไม่เชื่อวิชาของท่าน และได้เคยพูดกับผู้อื่นหลายคนว่า “เขาไม่เชื่อเรา” คำว่า “เขา” นั้น หมายถึงผู้เขียนโดยเฉพาะ

หลวงพ่อก็มีเมตตาปราณีเป็นนิสัย ใครเดือดร้อนมาไม่เคยปฏิเสธ ย่อมให้อุปการะตามสมควร แต่ไม่ชอบคนโกหก ถ้าจับโกหกได้แม้ครั้งเดียวท่านก็ว่าคนนี้เก้ โกหกกระทั่งเราก็เป็นคนหมดดี เช่นคราวหนึ่งมีคนแก่มาเรียนกัมมัฏฐานมีศรัทธาล้ำ พอได้ผลแห่งการปฏิบัติบ้าง แต่ยังอ่อน กลับบ้านลาลูกเมียมาวัดปากน้ำอีก มีปลาแห้งตัวหนึ่งมาถวายหลวงพ่อ บอกว่ามีเท่านั้นเองเพราะเป็นความยากจน หลวงพ่อหัวเราะชอบใจ พูดว่า “เออ! ให้มันได้อย่างนี้ ชีน่า นี่แหละเขาเรียกว่าคนรวยแล้ว มีเท่าไรถวายจนหมด เมื่อครั้งพระพุทธเจ้า นางปุลณณฑาสีถวายแป้งจีทำด้วยรำแก่พระพุทธเจ้า ต่อมากลายเป็นคนมั่งมี ปลาแห้งของเราตัวหนึ่งราคาสูงกว่ารำมากนัก เป็นกุศลมากแล้วที่นำมาให้” พูดกันไปมาในที่สุดก็ขอร้องให้หลวงพ่อบวชให้ เพราะไม่มีสมณบริวารจะบวช หลวงพ่อก็ได้จัดการให้ความปรารถนาของเขาเป็นผลสำเร็จอย่างดียิ่ง

เมื่อพระศากยบุตติยวงศ์ เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาสุธิ พระสมุห์สดได้เป็นพระครูสมุห์ตามขึ้นไป ท่านได้ปกครองวัดมาจนถึง พ.ศ.๒๔๖๔ ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร มีพระราชทินนามว่า “พระครูสมณธรรมสมาทาน”

เกียรติคุณขยายตัวกว้างออกไปเพียงไร ชาวอกุศลก็ขยายเป็นเงาติดตามตนไป แต่เป็นของอัศจรรย์ที่ผู้นิยมการปฏิบัติก็เพิ่มจำนวนมากขึ้น ภิกษุสามเณรก็มากขึ้น การใช้จ่ายเรื่องภัตตาหาร ค่าน้ำค่าไฟ ก็ทวีขึ้นเป็นเงาตามตัว หลวงพ่อวัดปากน้ำก็ต้องสละสมณบริวารสงฆ์จรรูปการะแก่ภิกษุสามเณรมากขึ้น แต่ก็ไม่มีใครได้ยินท่านบ่นและท้อใจ ยิ่งมายิ่งยินดี ท่านพูดว่าเขามาพึ่งพาอาศัย เรา

ไม่ปฏิเสธ อุปการะเท่าที่มี
 แม้ท่านได้รับสมณศักดิ์
 เป็นพระครูสัญญาบัตร แต่ไม่มี
 ใครเรียกชื่อนั้น เรียกว่าหลวงพ่อ
 เสมอมา บางคนก็ไม่ทราบว่
 ท่านมีสมณศักดิ์ เพราะภิกษุ
 สามเณรในวัดและคนวัดก็เรียก
 “หลวงพ่อ” เสียหมด บางคนก็
 เรียกว่า “เจ้าคุณพ่อ”

ผลงานด้านสาธารณูปการ

นอกจากท่านจะสร้างให้เป็นคนแล้วเสนาสนะก็ได้จัดทำรดหน้า
 ไป แต่เพราะท่านฝึกฝนในด้านกรรมฐานเสียมาก การก่อสร้าง
 ปฏิสังขรณ์ก็ไม่มีใครสนใจมากนัก ท่านพูดว่าสร้างคนนั้นสร้างยาก เรื่อง
 เสนาสนะไม่ยาก ใครมีเงินก็สร้างได้ แต่ความสำคัญต้องสร้างคน
 ก่อน เสนาสนะที่หลวงพ่อสร้างมีดังนี้

๑. ภูมิ ๒ แถวสร้างก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ชั้นบนเป็นไม้
 ชั้นล่างก่ออิฐ ถือปูน สร้างคู่กับโรงเรียน

๒. พ.ศ. ๒๔๙๓ สร้างโรงเรียนปฏิบัติเป็นตึกคอนกรีตเสริม
 เหล็กสูง ๓ ชั้น ยาว ๒๙ วา ๒ ศอก กว้าง ๕ วา ๒ ศอก สิ้นเงิน
 ค่าก่อสร้างประมาณ ๒,๕๙๘,๑๑๐.๓๙ บาท (สองล้านห้าแสนเก้า
 หมื่นแปดพันหนึ่งร้อยสิบบาท สามสิบเก้าสตางค์)

๓. สร้างศาลาโรงฉันพอเหมาะแก่พระภิกษุสามเณร ๕๐๐ รูป
 ฉันทตอาหารเข้าเพล เป็นเครื่องไม้มุงสังกะสี พื้นลาดปูนซีเมนต์
 ภายในยกเป็นอาสนสงฆ์ มีช่องเดินในระหว่างได้ สิ้นค่าก่อสร้าง
 ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ บาทเศษ (สี่แสนบาทเศษ)